

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-1

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Želešice. Polotovar sekerky (viz obr. 5, str. 40).
Želešice. Axe blank (see Fig. 5, Pg. 40).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2015
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

ENEOLIT ENEOLITHIC ÄNEOLITHIKUM

ARCHLEBOV (OKR. HODONÍN)

Extravilán. KŠK, KZP. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

V červnu 2014 provedlo vyškovské pracoviště Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný výzkum během přípravných prací pro vrt Archlebov 1. Investorem byla společnost MND, a. s.

Zkoumaná poloha se nalézala u jihovýchodního okraje obce Archlebov na západním svahu výrazné vyvýšeniny (nejvyšší bod v nadmořské výšce 256 m). Okolní terén byl kopcovitý; Archlebov leží v jižním předhůří Ždánického lesa. Výše popsaný bezejmenný vrchol je z východní strany obtékán potokem Trkmanka a ze západní strany Spáleným potokem. Oba toky protékají ve směru sever – jih. Nejbližším vodním zdrojem byl však v minulosti patrně dnes již zaniklý pramen, vyvěrající přibližně 100 m západně od plochy archeologického výzkumu. Lokalita se nachází v nadmořské výšce 250 m. Plocha výzkumu se na ZM ČR 1: 10 000 list 24-44-17 nachází mezi body Z:J mm: A: 80:165; B: 85:165, C: 85:152; D: 78:146.

Jednalo se o dosud neznámou polykulturní lokalitu osídlenou v závěru eneolitu a na počátku doby bronzové. Nejstarší komponenta patřila hrobům kultury se šňůrovou keramikou a kultury se zvoncovitými poháry. Tři rozsáhlé čtvercové hrobové jámy jsme časově zařadili ke kultuře se šňůrovou keramikou. Obsahovaly torza kosterních pozůstatků a několik nádob. V laboratoři se podařilo většinu tvarů rekonstruovat – šlo především o různé typy džbánů (nagyrevský, dřevohostický), misky moravského typu, typické poháry s otiskem šňůry. Největším tvarem byla vyšší, poměrně netypická zásobnice. Jeden z hrobů (H 826) byl v superpozici s mladším hrobem únětické kultury. Únětická hrobová jáma prošla dvěma třetinami jámy hrobu šňůrového, čímž došlo zcela ke zničení kosterních pozůstatků. Z výbavy hrobu se zachovaly pouze dvě nádoby u západního okraje hrobové jámy. V centrální části zkoumané plochy se nacházel čtvercový hrob, který byl patrně obklopen kruhovou palisádou z kůlů. Část ohrazení se podařilo v terénu identifikovat.

Další skupinou eneolitických hrobů byly čtyři hroby kultury se zvoncovitými poháry (H 815, 800, 804, 805). Hroby 804 a 805 se nacházely v hrobové jámě

526. Jednalo se o birituální pohřeb – kremace byla uložena v nádobě u nohou zemřelého. Ostatní hroby kultury se zvoncovitými poháry byly kostrové. Zemřelí v nich leželi ve skrčené poloze s hlavou k jihu nebo k severu. Hroby obsahovaly typickou keramiku – výrazně zdobené poháry zvoncovitého tvaru, mísy, džbány, dále drobné valounky a nátepní destičku.

Blanka Mikulková

Resumé

Archlebov (Bez. Hodonín), Außenbereich. Schnurkeramikultur, Glockenbecherkultur. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

BOROTICE (OKR. ZNOJMO)

„Na kozí horce“. KŠK. Sekeromlat. Povrchový nález.

Na jaře roku 2013 nalezl Pavel Dřevojan st. v západní části katastru Borotic v poloze nazývané „Na kozí horce“ fragment kamenného sekeromlatu. Na místě nálezu byly silážní jámy, při jejichž hloubení mohly být porušeny objekty (hroby?) z pozdního eneolitu. Jde o polovinu jednoduchého kamenného sekeromlatu s provrtem (obr. 1), jehož zachovaná délka činí 82 mm, šířka 39 mm, síla 41 mm a průměr otvoru 16 mm. Sekeromlat byl podle určení A. Přichystala pravděpodobně zhotoven ze skvrnitého serpentinitu. Ke značné exploataci tohoto materiálu došlo zejména v průběhu pozdní doby kamenné v souvislosti s nárůstem výroby vrtaných broušených nástrojů (Vokáč 2008; Přichystal 2009). Sekeromlat je možno rámcově datovat právě do období eneolitu. S největší pravděpodobností ho lze přisoudit kultuře se šňůrovou keramikou, v jejichž hrobech se na Moravě a ve Slezsku serpentinitové sekeromlaty běžně objevují (Přichystal 2009).

Na Moravě obsadil lid se šňůrovou keramikou hlavně povodí Moravy, dolního toku Dyje a Svitavy a jejich přítoků (Šebela 1993, 207, mapa 16). Na Znojensko pronikl jen výjimečně (Stuchlík 2006, 21), což dokládají nepočtené nálezy sekeromlatů z Jevišovic, Kadova a Mikulovic (Šebela 1999, 33, 70, 102, Pl. 142:4; 148:1–2, 4–5) a ojedinělé a někdy ne zcela spolehlivě datovatelné nálezy střepů z Prosiměřic-Bohunic (Podborský, Vildomec 1972, 204), Bohutic a Ve-